

Dir profeta pessimista és gairebé un pleonasma. Els de la Bíblia, siguin Jeremias, Issaïes, Daniel o Josep, o els de l'antiguitat clàssica (Tiresias, Cassandra, etc.) només han pronosticat malastres que, de vegades, es compleixen (sempre, en el cas dels profetes famosos; dels obscurs, ningú no en parla) Profecies apòcrifes, però que serveixen també per a predir malastres (les de la Mare Ràfols, la de Sant Malaquies)

Profetes moderns, pensadors o científics que es lliuren a aquesta tasca profètica. El primer, potser fou l'alemany Oswald Spengler, autor de La Decadència Occ., de la qual poca gent avui es recorda. Llibre atapeït, discutible. Però si mirem, des d'aquest Occident supercivilitzat cap a l'Orient que fins fa poc menyspreàvem, veiem com es compleix: els 600 milions de xinesos, tota l'Àsia sembla cada dia més disposada a prendre el relleu.

Altres profetes: Kafka, univers absurd, concepte judaïc de la culpabilitat humana, sense esperança de redempció. George Orwell: principalment les dues novel·les o faules que són "1984" i "Animal Farm", sàtires del món comunista sota Stalin, però també profecia d'una humanitat possible. (Constant esguard policia, intervenció del Big Brother, gràcies a la TV, a la vida familiar, reescriptura constant de la Història) Tradició de Swift, desconfiança en esperit humà. Però és que l'Home, avui, justifica gaire, en l'aspecte espiritual, cap confiança?

Profetes "en exercici". Aldous Huxley, Bertrand Russell i Karl Jaspers. Es basen en la ciència i en la filosofia, i ens prediuen, gairebé a data segura, l'Apocalipsi. L'Apocalipsi, de no ser que... Opcions presentades per Bertrand Russell a l'amenaça de la guerra nuclear. (1) I per Jaspers davant mateixa amenaça per a salvar esdevenidor Humanitat. (2)

Interès profecies Huxley, perquè algunes poden ésser comparades amb la realitat. "Brave New World", escrit en 1931 i publicat l'any següent, ens ofereix la imatge d'un món "feliç" que vivia d'ací a mil anys. Reproducció artificial, acondicionament prenatal per al destí de cada ésser, religió reduïda a unes orgies místiques (Freud i Ford en síntesi), "soma", sexe com a solucions contra els neguits, lectures perilloses que podrien fer reflexionar, govern de savis i tècnics que es preocupen de la felicitat i l'ordre del món. Reacció del Salvatge, nodrit de Shakespeare.

Vint-i-sis anys més tard, nou llibre "Brave New World Revisited" (precedent Samuel Butler amb el seu "Erewhon" i E. Rev., interessants utopies. No oblidem Anglaterra és país ric utopies: Th. Moore amb "Utopia", com després Campanella donarà "La Ciutat del Sol" i Cabot "Viatge a Icaria"). Gairebé per primera vegada, profecies poden ésser comprovades i realitzades. (Les d'Orwell, que ja ha mort, en quant a TV i mixtificacions Història. Entendre-s'hi).

Perill Utopies (text Berdiaeff (3). Huxley estudia alguns dels aspectes predits fa un quart de segle. Realitzacions tècnica i ciència. I realitats actuals o futures: Sobre població (avanços medicina i higiene) Baixa mortalitat (compensada per accidents tècnica, que sembla venjar-se). Augments natalitat o minva mortalitat infantil, que és igual en resultats. (pag. 15) Excés d'organització tècnica i estatal. Propaganda, arma perillosa en mans dictadors: exemples Hitler i Stalin. "Bourrage de cranes" = a "brainwashing" en quant a resultats. Persuasió química: drogues modernes = soma. Tranquil·litzants. Meproamat, Clor promazina, àcid lisèrgic dietilamid, d'altres que surten (de passada, talidomida ens ha recordat els perills de jugar amb aquests paradisos artificials aparentment innocus) Mescalina, provada pel mateix A.H. - Persuasió subconscient: the hidden persuaders, experiment

Thoreau
Walden

(1) BERTRAND RUSSELL

1r - Una guerra nuclear en gran escala resultaria un complet desastre no sols per als bel.ligerants, sinó per a tot el gènere humà, i no s'arribaria, amb aquesta guerra, a cap resultat que pogués ésser desitjat per cap home de seny.

(Hom suposa que en una guerra d'aquestes, el primer dia als EE UU moririen 36 milions de persones i serien ferides o perjudicades 57 milions més; al cap de seixanta dies, només quedarien 58 milions de persones intactes en tot el territori. Perquè els morts anirien augmentant progressivament contaminació radioactiva.)

2on.- Sempre que sorgeix una guerra petita, existeix el perill considerable que d'ella en sorgeixi una altra guerra gran; i el perill es convertiria, en darrer terme, en gairebé una certesa, en el transcurs de moltes guerres petites.

(La preocupació de cercar mercats, o de mantenir uns països satèl·lits o amics, o d'assegurar unes sortides estratègiques, o uns dipòsits de matèries primes, explica, si no justifica, moltes d'aquestes guerres. Però avui dia, cada una d'aquestes guspises locals pot provocar el gran incendi)

3er. Si fossin destruïdes totes les armes nuclears que existeixen, i arribéssim a un acord de no fabricar-ne d'altres, qualsevol guerra important es convertiria, màgrat tot, en nuclear, així que els bel.ligerants tinguessin temps per fabricar les armes prohibides.

(2) KARL JASPERS

Hom ha començat sempre per denunciar les armes noves i per declarar-les criminals; fa segles foren els canons, més recentment, en el curs de la primera guerra mundial, els submarins. Però aviat ens hem acostumat a utilitzar-los. Avui, tanmateix, la bomba atòmica, la bomba H, la bomba de cobalt, representen un fet fonamentalment nou. Perquè, si utilitza aquestes bombes, la humanitat pot provocar la seva pròpia i total destrucció.

Només els especialistes comprenen l'estructura tècnica d'aquestes armes; però cada un de nosaltres pot comprendre el fet que els Estats Units i Rússia (i amb un cert retard Anglaterra) esmerçant quantitats enormes, augmenten constantment llurs reserves de bombes atòmiques i augmenten la potència de destrucció que tenen. La bomba d'Hiroshima, el 8 d'agost de 1945, la primera, féu 160.000 morts; tres dies més tard, una altra era llançada damunt Nagasaki. Davant una tal força de destrucció, el Japó capitulà. Però les primeres bombes, que ja eren tan esgarrioses, eren anodines al costat de les que, més tard, foren llançades, com a experiment, en regions desertes; llur potència era sis centes vegades més gran que la de la bomba que destruí Nagasaki Hiroshima. Malgrat l'horror provocat per aquestes experiències, la humanitat pogué encara conservar la calma fins que va fer-se evident que l'extensió i la naturalesa de les destruccions que resultaven d'aquestes explosions escapaven als càlculs que semblaven més segurs. Hem sabut que moltes persones víctimes de la radioactivitat i que havien sobreviscut,

(2) Jaspers - segueix

anaven llanguint durant anys fins a morir-ne. Hem sabut per tècnics que en tenen l'absoluta certesa, que avui és possible, per l'acció humana, de provocar la destrucció total de la vida a la terra. Hom no sap encara almenys oficialment, si les bombes que ja existeixen, llançades en un lapse breu de temps, no bastarien ja per a infectar radioactivament l'atmosfera entorn de la terra en una proporció que faia impossible tota vida.

Adhuc els grans físics, que amb llur treball i intel·ligència han creat aquest nou estat de coses, no ens han amagat la veritat. Einstein, poc abans de la seva mort, en 1955, signava amb altres savis una declaració que era un advertiment i una súplica, i en la qual era precisat: "Si les bombes H fossin ~~xxx~~ utilitzades d'una manera massiva, caldria prevenir la mort immediata de part de la humanitat, després malalties tottura-dores i per últim la mort lenta de tots els éssers vivents".

Aquest és avui l'estat de fet més alarmant per a l'esdevenidor de la humanitat, més amenaçador que tot el que poguéssim imaginar. Fins ara, més d'una vegada, l'home havia imaginat com podia produir-se la fi del món. L'espera imminent d'aquesta fi, en l'època de Joan Baptista, de Jesús i dels primers cristians, fou un error, moralment i religiosament eficaç. Però, actualment, sabem que és realment possible depreveure no pas la fi del món, és cert, no pas la fi del planeta terra, sinó de la vida humana.

(3) BERDIAEFF

Les utopies apareixen com a molt més realitzables que hom no creia en temps passats. I actualment ens trobem davant un problema molt més angixós: Com evitar que es realitzin definitivament?

... Les utopies són realitzables. La vida camina cap a les utopies. I potser comenci un segle nou, un segle en el qual els intel·lectuals i la classe cultivada somniaran en els mitjans d'evitar les utopies i de tornar a una societat no utòpica, menys "perfecta" i més lliure.

(pag 15 B. N. W. REVISITED)

En temps passats, les criatures amb considerables, i fins amb lleus defectes hereditaris rarament sobreviuen. Avui, gràcies a la higiena, a la farmacologia moderna i a la consciència social, la majoria dels infants que neixen amb defectes hereditaris assoleixen la maturitat i multipliquen llur espècie.

(en certs aspectes, un mal.
Inadaptats socials, etc.)

.....

Anem a una illa tropical i amb l'ajut del DDT en suprimim la malaría (febres) i en dos o tres anys, salvem centenars de milers de vides. Això és un bé, òbviament. Però els centenars de milers d'éssers humans així salvats, i els milions que engendren i que duen al món, no poden ésser vestits, allotjats ni tan sols alimentats d'una manera convenient, perquè la illa no té prou recursos naturals. La mort ràpida per la malaltia ha estat suprimida; però la vida esdevé miserable per la manca de nodriment i per la sobre població, i això és el que passa, i aquesta mort lenta per culpa de la fam amenaça cada dia la humanitat en nombres més gran

La malaltia de la sobre-organització ha estat reconeguda clarament, han estat receptats alguns remeis comprensius i fins i tot hom ha encetat alguns tractaments de símptomes, ací i allà, sovint amb un èxit considerable. I malgrat tot, a despit de totes aquestes prèdiques i d'aquestes pràctiques exemplars, la malaltia empitjoracada dia. Sabem que és perillós permetre que el poder sigui concentrat a les mans d'una oligarquia que governi; i malgrat tot, el poder es troba de fet concentrat cada cop en un nombre més reduït de mans. Sabem que, per a la majoria de les persones, la vida en una enorme ciutat moderna és anònima, atòmica, molt per davall de la plenitud humana; i tanmateix, les ciutats enormes creixen cada vegada més i els mòduls de vida industrial-urbana segueixen invariables. Sabem que, en una societat molt vasta i complexa, la democràcia perd el seu sentit si no està en relació amb grups autònoms d'unes dimensions mitjanes; tanmateix, cada vegada és més gran el volum dels afers públics que es concentra a les mans dels buròcrates dels Grans Governos i dels Grans Afers, Es d'una flagrant evidència que, en la pràctica, el problema de l'excés d'organització és gairebé tan difícil de resoldre com el problema ~~daxxa~~ de l'excés de població. En tots dos casos sabem què hauria de fer-se; però en cap cas no hem estat aptes, fins ara, d'obrar d'una manera efectiva segons els nostres coneixements.

Huxley retreu la paràbola del Gran Inquisidor, als Germans Karamasov de Dostoievski:

"Cap ciència no els donarà pa mentre siguin lliures, però acabaran per posar aquesta llibertat als nostres peus dient: "Feu-nos esclaus, però atipeu-nos". Comprendran per fi que la llibertat i el pa de la terra - pa a discreció per a tothom - són incompatibles".

I quan Alioixa Karamasov pregunta al seu germà, que explica la història, si el Gran Inquisidor parla irònicament, Ivan contesta: "De cap manera! S'enorgulleix d'haver suprimit la llibertat, ell i els seus, amb la finalitat de fer els homes feliços." "Perquè mai no hi hagut res més insuportable per a la societat humana que la llibertat".-No res, afegeix Huxley, si no és la manca de llibertat. Es possible que alguns joves cridin o pensin: "Doneu-me televisió i sandvitxos, però no m'empieueu amb les responsabilitats de la llibertat", però en altres circumstàncies, aquest crit pot tornar-se: "Doneu-me la llibertat o doneu-me la mort!"

El Gran Inquisidor reprotxa al Crist d'haver demanat als homes que fossin lliures i li diu que "hem corregit la Teva obra i l'hem fundada damunt el miracle, el misteri i l'autoritat". Però el miracle, el misteri i l'autoritat no són prou tampoc per a garantir la supervivència indefinida d'una dictadura."

Només obrant d'una manera real i basat-nos en el present podem defensar-nos contra la catàstrofe total. Perquè obrar i fer plans amb el sentit de les nostres responsabilitats, només podem fer-ho basant-nos damunt dades autèntiques i guiats per les idees de la raó. Per a ésser raonables, ens cal tenir confiança en la raó humana. Podem fer-ho? Es ben cert que cada un de nosaltres ha viscut moments de follia i que veiem com la follia regna damunt la majoria dels homes, però l'experiència ens ensenya també que la raó pot desvetllar-se i créixer dintre nostre.

cinema, imatge fugaç d'un anunci que impressiona ments i voluntats entreac-
 te. - Les arts de vendre, esdevingudes arts màgiques, crear necessitats ar-
 tificials, estimular consum en èpoques especials, inventar festes o dedica-
 cions d'acord amb interessos grups venedors. - Hipnopèdia (explicar B.N.W)
 que ara sembla que té gran esvenidor amb l'automafon experimentat a París
 (retall Figaro). *(no parla de novel·la com de transmissió i orgie de jazz, la novel·la de B.N.W)*

Què pot fer-se? pregunta A. H. (pag. 113) Però una possible sortida,
 per a ell, seria la que ens presenta "Island" (1962) Un petit estat insular
 oceànic, feliç i organitzat d'una manera racional, que deixa resolts els pro-
 blemes que es plantegen a la humanitat. Es un B.N.W. optimista, sembla.
 Una societat basada en la llibertat i que es preocupa d'ajudar els seus
 membres a realitzar les potencialitats que són més desitjables per a cada
 un - i ensems profitoses per als altres. Què hauria de fer-se, als nivells
 de la fisiologia i la psicologia, de la vida familiar i de l'organització
~~fan~~ social, en relació amb la raó i les passions, el sexe i l'espiritual-
 tat, l'amor i la mort, els mots i l'experiència immediata. Un dels perso-
 natges d'aquesta novel·la dona aquesta resposta: "Els homes són alhora els
 beneficiaris i les víctimes de llur cultura. Ella els duu a una completa
 floració, però ~~xi~~ també ^{de} escapça abans d'ésser poncella o planta un càn-
 cer al cor de la flor. No seria possible, en aquesta illa prohibida evitar
 els càncers, minimitzar els escapçaments, i fer que les flors individuals
 resultessin més boniques?" Perquè la illa és prohibida a tothom i és un
 foraster que hi penetra en un naufragi. Hi regna una barreja de yoga, teo-
 sofia budista i mescalina (però que és ara moksha, una mena de soma aplica-
 da benèficament) L'evolució de A.H. hi és visible. Optimisme? Aquesta pro-
 fecia també és pessimista. El jove rajà de la illa es posa d'acord amb
 el dictador d'un estat veí, pren concessions estrangeres sobre petroli que
 hi ha al país i reclama una invasió per posar a rotllo gent feliç.

Les forces de destrucció del món, les que roseguen l'esperit humà
 i destrueixen individualitat han d'ésser doncs les que vencin? A. H. sem-
 bla tèmer-ho i la seva utopia, com l'Erewhon de Butler (anagrama d'Enlloc)
 no pot realitzar-se.

Resum: cal ésser optimistes o pessimistes? Recursos de la humanitat
 Instint de conservació, forces d'harmonia. Potser també por. Precedents
 d'altres grans crisis: Roma i els bàbars; Cristiandat i Islam; guerres
 de Religió). Potser hi hagi possibilitat coexistència pacífica dos móns
 ideològicament enemics. Però poden sorgir-ne d'altres (Xina, Africa, etc).
 Posició activa i optimista Joan XXIII. Solucions que donen Jaspers (p. 59)
 i Russell (organismes conciliació, desarmament, autoritat internacional,
 educació per a la pau, tolerància internacional).

Mots finals Jaspers. ⁽¹⁹⁶²⁾ Els profetes pessimistes poden equivocar-se. Al
 capdavant, Jonàs va llaçar la seva profecia de la destrucció de Ninive,
 la pecadora. ~~Ninive~~ i Ninive es salvà, penedida. Potser la Humanitat encara
 és a temps de salvar-se per l'amor. L'himne a la joia, que clou la IX
 Simfonia, encara pot ressonar arreu del món, si els homes guaiten cara a
 cara les amenaces i les profecies pessimistes i els oposen la voluntat
 de viure com a germans.